

Täydennettyä kaupunkia etsimässä

AURIGI, ALESSANDRO & FIORELLA DE CINDIO (2008). *Augmented urban spaces. Articulating the physical electronic city*. 367 s. Ashgate, Aldershot.

”Täydennetty”, ”lisätty” ja ”laajennettu” ovat adjektiiveja, joilla englannin termi *augmented* usein suomenneetaan. Kyseinen moniulotteinen termi yhdistetään pääasiallisesti ”sähköiseen” (tai virtuaaliseen) tilaan, jota ryhdyttiin tutkimaan kulttuurimaantieteessä internetin yleistyessä 1990-luvulla. Arvosteltava teos tutkii fyysisten ja digitaalisten ympäristöjen yhteenliittymiä ja ristey-

miä. Ne muovaavat ja uudelleen rakentavat *paikan* käsitettä: kaupunki ”täydentyy” fyysisen rakenteen ohella elektronisiin tiedon ja vuorovaikutusteknologian tilallisuuksiin.

Teos pyrkii luomaan monimuotoista sisältökokoaisuutta 20 artikkelin voimin. Toimittajat ovat selvästi miettineet rakennetta pitkään. Lyhyen yleisjohdannon lisäksi kirjassa on erityisjohdannot kolmeen pääaiheeseen, joiden otsikot ovat: täydennetyt tilat (”Augmented spaces”), täydennetyt yhteisöt (”Augmented communities”) ja suunnittelun haasteita täydennetyssä kaupungissa

(”Planning challenges in the augmented city”). Kirja päättyy toimittaja Alessandro Aurigin epilogiin. Teoksen teksteissä on hieman päällekkäisyyttä ja turhaa toistoa.

Teoksen kirjoittajat ovat sekä yliopistotutkijoita että virkamiehiä. Erilaiset taustat näkyvät artikkeleissa. Teoksen ensimmäinen pääaihe on nimetty ”täydennetyiksi tiloiksi”. Sitä käsittelee kuusi sisällöllisesti varsin erilaista kirjoitusta. Ambivalentti ja lähes jokaiseen tarkoitukseen sopiva otsikko tätä hieman ennakoikin. Yhdistävänä tekijänä on tekstien teoreettisuus.

Olin yllätynyt tekstien sisällöistä. Useissa artikkeleissa lähtökohdانا ovat viestintäteknologiat, eli langattomat ulkoverkot, sekä digitaaliset ympäristömallinnukset. Artikkelit aiheuttavat ristiriitaisen olon, koska monet niistä ovat otsikoitu kulttuuritutkimuksen käsittein, vaikka tekstit ovat varsin teknisiä ja kuvailevia. Esimerkiksi avausartikkelissa julkinen tila konkretisoidaan karttapohjana. Sosiaaliseen vuorovaikutukseen, talouteen ja valtaan liittyvät näkymättömät rakenteet unohdetaan lähes täysin.

Kirjan toinen pääaihe käsittelee yhteisöllisyyttä sekä yhteisöjen uudistumista ja voimaantumista. Artikkeleita on yhteensä seitsemän, joista useat ovat tapaustutkimuksia Englannista, Kanadasta ja Italiasta. Empiirisinä esimerkkeinä käytetään pääasiassa paikallisyhteisöjä. Tapausten erityisyyttä korostetaan muutamissa kohdin liikaa, ja lukijan on vaikea tehdä yleismaailmallisia päätelmiä. Jäin kaipaamaan useisiin kohtiin laajempaa kansainvälistä keskustelua.

Kolmas pääaihe on suunnittelu. Se on kirjan moninainen niin teoreettisesti kuin empiirisestikin. Seitsemässä artikkelissa pohditaan tilojen ja tilallisuuden tuottamia vaikutuksia kaupunkilaisuudelle. Artikkeleissa painottuu arkkitehtuuri. Useat esimerkit perustuvat rakennuksista otettuihin valokuviiin. Tekstit ovat pääasiassa tapaustutkimuksia esimerkiksi Napolista, Scampista, Sao Paolosta ja Durbanista.

Toimitetuille kokoelmille tyypillinen oire, käsitteiden monisärmäinen käyttö häiritse minua. ”Augmentoitu kaupunki” pelkistyy useissa artikkeleissa erilaisten verkopalveluiden tai langattomien tietoliikenneyhteyksien tarjonnaksi, joka yhdistetään rakennettuun tilaan. Digitaaliseen kaupunkiin liittyvää käsitteellistä työtä näyttää riittävän. Aiheesta on kirjoitettu jo lähes kaksi vuosikymmentä, mutta eri tieteenalojen välisen vuoropuhelun vähäisyys on havaittavissa vaihtelevina merkityssisältöinä ja päällekkäisyyksinä.

Käsitteenä ”digitaalinen kaupunki” on liian yleinen, jotta sille voitaisiin määritellä yhtä selkeää sisältöä. Termiä käytetään melko yleisesti kaupunkien markkinoin-

nissa ja imagon luonnissa. Tiedonsiirtoon, viestintään ja vuorovaikutukseen kytkeytyvä kaupunkitilan käyttö, kehittäminen ja suunnittelu ovat helpommin ymmärrettävissä muiden termien avulla. Aihepiiriin vasta tutustuvale kirjan monimuotoisuus aiheuttanee päänvaivaa.

Digitaaliseen kaupunkiin kytkeytyvä problematiikka koskee myös kirjan otsikkoa. ”Augmentoitu kaupunki” on käsitteellisesti vielä haastavampi kuin digitaalinen. Otsikkotason avaintermien käyttö vaihtelee liikaa. Eräissä artikkeleissa termit ovat synonyymejä keskenään, toisissa taas täysin eri asioita. Aurigi käyttää digitaalista kaupunkia täydennetyin kaupungin ilmentäjänä: digitaalinen sisältyy täydennettyyn, mutta ei täytä sitä kokonaan.

Termien hajanaisuus ja mittakaavatasojen erottelemattomuus hämmentävät luettaessa kirjaa kokonaisuutena.

Käsitteelliset ongelmat eivät rajaudu ainoastaan otsikoihin. Lähes jokaisessa artikkelissa puhutaan yhteydestä, suhteesta, suhteellisesta, yhteisöstä, identiteetistä, projektista, verkostosta, verkotumisesta, tilasta, tilallisuudesta ja paikasta. Useissa tapauksissa niiden merkitys vaihtelee. Muutamissa artikkeleissa pyritään nimenomaisesti käsitteellistämään asioita, kun taas toisissa termit otetaan annettuina.

Mielestäni kirja on aihepiiriltään liian laaja. Kokeneet toimittajat ovat osanneet järjestää artikkelit loogisesti, mutta tekstejä lukiessa hajanaisuutta ei voi olla huomaamatta. Jokainen kolmesta pääaiheesta olisi voinut olla oma teoksensa muutamalla lisäartikkelilla höystettynä.

Kokonaisuutena lähes 400-sivuinen kokoelma törmää väistämättä antologioille tyypilliseen punaiseen langan puutteeseen. Kirja sopiikin parhaiten jatko-opiskelijoiden ja ammattitutkijoiden käyttöön.

Kirjan lopettava epilogi on hyvä. Se kokoaa tärkeitä aihealueita yhteen. Siinä pohditaan myös tulevaisuuden tutkimussuuntia ja käytännön kaupunkikehitystyön haasteita. Kaivattu aihealue on täydennetyin kaupungin laajentaminen täydennetyksi kaupunkilaisuudeksi. Toisin sanoen epilogi korostaa ihmisten verkostojen ja vuorovaikutuksen merkitystä niin kaupunkisuunnittelussa ja -tutkimuksessa kuin kaupungin arkielämän hahmottamisessakin.

Suosittelen teosta kaikille tietoyhteiskunnan, teknologian ja kaupunkimaantieteen kysymyksistä kiinnostuneille. Erityisesti muutamat yksittäiset artikkelit ovat ansiokkaita ja niiden mukanaolo puoltaa kirjan hankintaa, vaikka teoksen sisäiset erot ovat suuria.

TOMMI INKINEN
Maantieteen laitos,
Helsingin yliopisto

